
Pedagogisch handelen peutergroep UkkePuk

Inhoudsopgave

Pedagogisch handelen peutergroep Ukkepuk	2
Het doel van een peutergroep.....	2
Het stimuleren van de ontwikkeling	5
Mentorschap.....	8
Extra inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coaches VVE	11
Zorgstructuur middels KIJK	12
Bijlage: VVE werkplan peutergroep UkkePuk	15

Pedagogisch handelen peutergroep UkkePuk

Het doel van een peutergroep

Stichting Kinderopvang Thornerkwartier biedt opvang in één peutergroep van maximaal 16 kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar. De peutergroep UkkePuk wil, in nauwe samenwerking met ouders/verzorgers en leidsters, aan kinderen een veilige plaats bieden, waar zij ervaringen buiten de gezinssfeer kunnen opdoen in hun eigen tempo en op eigen wijze. Voor een goede ontwikkeling van het kind is een sfeer van veiligheid en vertrouwen nodig. Een kind ontwikkelt zich het beste als het zich geborgen voelt. Als de omgeving hem/haar zekerheid biedt. Het bieden van een vaste dagindeling en structuur zijn van belang voor de emotionele veiligheid van een kind. De peutergroep biedt een speciaal peuterprogramma aan en is een algemeen toegankelijke voorziening voor Wessem en omliggende dorpen. Alle leidsters zijn gekwalificeerd op minimaal spw-3 niveau, taalvaardigheidsniveau 3F, zijn VVE-bekwaam en beschikken over een BHV en kinder-EHBO diploma. Er zijn altijd twee vaste leidsters aanwezig, soms ondersteund door een stagiaire. Eén van de inhoudelijk kwalitatieve aspecten van de peutergroep, is de voorbereiding van kinderen op de basisschool. Kinderen leren er sociale vaardigheden, cognitieve vaardigheden en motorische vaardigheden. Als een kind naar de basisschool gaat, wordt verondersteld dat kinderen deze vaardigheden beheersen.

Zo willen wij het kind in een situatie brengen waarin zijn of haar mogelijkheden optimaal tot ontplooiing komen. De peuter leert er veel nieuwe dingen, zoals het delen van speelgoed met meerdere kinderen. Hij ontdekt hoe leuk het is om samen met andere kinderen te spelen. Er wordt voorgelezen, liedjes gezongen en een gesprekje met de peuters gevoerd aan de hand van een thema. Dit is goed voor zowel de sociale als de taalontwikkeling. Om de motorische ontwikkeling te stimuleren biedt de peutergroep bewegingsvormen aan het kind aan en wordt er aandacht geschonken aan de oog- hand coördinatie door bijv. de oudere peuters te laten knippen en prikken. Door knutselmateriaal en fantasiespellen aan te bieden wordt de creativiteit gestimuleerd. Voor de peutergroep geldt een minimale afname van 2 dagdelen per week. Wanneer de peuter drie wordt, kan er, indien er plek is, een derde dagdeel bijkomen. Wij bieden deze mogelijkheid omdat door intensief overleg en ervaringsuitwisseling met de basisschool naar voren komt dat kleuters die drie of vier dagdelen naar de peutergroep zijn geweest zich makkelijker aanpassen omdat ze al bekend zijn met methodisch werken. Voor de driejarige peuter wordt een aangepast verrijkingsprogramma geboden. Er wordt o.a. aandacht besteed aan begrippen, fijne motoriek en de basiskleuren. De werkjes en spelletjes zijn moeilijker. Er wordt veel gewerkt met praatplaten, themaplankjes, verf, stof en schaarmpjes. Door met de oudere peuters iets extra's te doen krijgen de leidsters de kans om deze peuters beter voor te bereiden op de overgang naar de basisschool. Kinderen met een VVE-indicatie komen vier dagdelen.

Openingstijden:

Gedurende de schoolweken is peutergroep UkkePuk geopend. In de peutergroep wordt een programma geboden, dat aansluit bij de leeftijd en de kinderen. De openingstijden zijn:

Maandag	8.30 – 12.30
Dinsdag	8.30 – 12.30
Woensdag	8.30 – 12.30
Donderdag	8.30 – 12.30

Vaste dag momenten:

8.30 uur	De peuters worden gebracht. Voor de peuters ligt er speelgoed klaar. Vrij spel.
9.00 uur	In de kring wordt de dag begonnen met het goedmorgen liedje, aansluitend de presentielijst, tellen van de kinderen en de dagindeling wordt besproken. Gevolgd door een kringgesprek over het thema. Als afsluiting van de kring gaan we dansen, het liedje waarop gedanst wordt sluit aan bij het thema.

9.15 uur	Vrij spel en knutselactiviteit (in een kleine groep) m.b.t. thema (+extra begeleiding voor VVE kinderen).
10.30 uur	Samen opruimen a.d.h.v. het opruimliedje. De kinderen verzamelen zich voor de grote spiegel en we zingen het liedje: "Dit zijn mijn wangetjes". Toiletbezoek en handen wassen.
10.45 uur	Iedereen gaat aan tafel zitten om samen fruit en eventueel een cracker of rozijntjes te eten en sap te drinken. Daarna zingen we liedjes en wordt er voorgelezen m.b.t. het thema. Dit half uurtje is tevens een moment van rust voor de peuters.
11.15 uur	Als het weer het even toelaat gaan de peuters buiten spelen. De kinderen kunnen op de omheinde plaats naar hartenlust fietsen, ravotten of in de zandbak spelen. Wanneer we niet naar buiten kunnen, wordt er een motorische activiteit in de groepsruimte aangeboden.
±11.30 uur	Extra begeleiding voor VVE kinderen.
12.15 uur	In de kring wordt er een boekje voorgelezen en het afscheidsliedje wordt gezongen.
12.30 uur	De kinderen worden opgehaald.

Dagritmekaarten:

De dagindeling wordt besproken met de kinderen via foto's die ophangen aan de muur. De foto's zijn herkenbaar voor de peuters, zo staat er de verjaardag stoel op, de zandbak, de kapstok, de bekers, etc. Elke ochtend in de kring mag een peuter aan de hand van de dagritmekaarten vertellen wat we die dag gaan doen. De dagritmekaarten hangen goed zichtbaar in de groep. Bij peuters die moeite hebben om te wennen kunnen de dagritmekaarten gedurende de ochtend herhaald worden.

Werken met thema's:

In de peutergroep wordt gewerkt met thema's uit de taalontwikkeling methode Puk en Ko. Een thema wordt eerst schriftelijk uitgewerkt, voordat ermee begonnen wordt. Het leesmateriaal wordt aan het thema aangepast zodat nieuwe woorden aan bod komen, evenals de aankleding van het lokaal. Natuurlijk speelt de pop Puk een centrale rol bij de thema's. Een thema duurt vier tot vijf weken, waarna een aantal "rustdagen" zijn, d.w.z. een week zonder thema. Deze dagen kan spontaan een dag thema ontstaan, bijvoorbeeld door in te gaan op belevenissen van een peuter, zoals geboorte, ziekte, de weersomstandigheden. Natuurlijk wordt verder aandacht besteed aan thema's als Sinterklaas, Kerst en Carnaval.

Voorbeelden van thema's uit Puk en Ko zijn:

- Welkom Puk
- Knuffels
- Hatsjoe
- Hoera een baby
- Wat heb jij aan vandaag?
- Dit ben ik!
- Regen
- Eet smakelijk!
- Reuzen en kabouters
- Oef, wat warm

In de verschillende activiteiten uit het programma wordt gewerkt aan taalvaardigheid, beginnend rekenen, sociaal communicatieve vaardigheden en motorische ontwikkeling. Sommige activiteiten zijn groepsgericht, anderen worden in kleine groepjes van drie of vier kinderen aangeboden. De leidsters hebben oog voor de individuele ontwikkeling van iedere peuter en spelen hier met het aanbieden van het programma op in, zodat er een duidelijk beeld is van de ontwikkeling van ieder kind. Om ook de ouders te betrekken bij de verschillende thema's krijgen zij informatie over het

thema, de woorden en boekjes die worden gebruikt en tips over voorlezen en spelen met jonge kinderen.

Het bieden van emotionele veiligheid

Wij vinden het belangrijk dat we de kinderen een veilige basis, een “thuis” kunnen bieden. Een plek waar ze zich kunnen ontspannen, ontwikkelen en zichzelf kunnen zijn. We benadrukken een open en eerlijke sfeer en willen een aanvulling bieden op de thuissituatie. Veiligheid binnen de ruimtes vinden wij belangrijk. Hoe bekender de ruimte en de materialen, hoe veiliger een kind zich voelt. De groepsruimte is ingedeeld in verschillende hoeken, het bevat een huishoek/poppenhoek, leeshoek, puzzelhoek, bouwhoek en een themahoek. De hoeken worden met regelmaat, passend binnen het thema veranderd: het materiaal in de hoeken worden omgewisseld, zodat er weer ander spel ontstaat. Bij ieder thema wordt een themahoek gecreëerd, samen met de kinderen wordt deze hoek ingericht. De materialen zijn geschikt voor de leeftijd van de kinderen, passend bij de hoeken en er wordt gebruik gemaakt van bekende materialen. De kinderen kunnen zich terugtrekken en verstoppert in de verschillende hoeken. In de groepsruimte staan open en gesloten kasten. Tijdens het vrij spel wordt de gesloten kast open gezet en kunnen de kinderen zelf het spelmateriaal eruit halen. Er wordt gebruik gemaakt van doorzichtige bakken, waardoor kinderen meteen zien wat er in de bakken zit. Dit bevordert de zelfstandigheid van de kinderen. De materialen worden op dezelfde plek weer opgeborgen.

Het stimuleren van de ontwikkeling

De pedagogisch medewerkers gebruiken de zes interactievaardigheden om de ontwikkeling van de kinderen te stimuleren.

1. Sensitieve responsiviteit: De leidsters bieden gedurende de dag emotionele steun aan de kinderen, dit doen ze bijvoorbeeld door de emotie(s) van de kinderen te benoemen of om troost te bieden als ze verdrietig zijn.
2. Respect voor de autonomie: De leidsters geven de kinderen de gelegenheid en ruimte om bijvoorbeeld tijdens het spel of een activiteit hun eigen inbreng in te geven.
3. Structureren en grenzen stellen: De kinderen krijgen structuur aangeboden d.m.v. de dagelijks terugkerende vaste dag momenten. De leidsters geven heldere regels aan, zodat alle kinderen weten wat ze wel en niet mogen.
4. Praten en uitleggen: De leidsters vertellen wat er van het kind verwacht wordt en vertelt de kinderen wat ze doet en wat ze ziet in de groep.
5. Ontwikkelingsstimulering: De leidsters observeren de kinderen gedurende de dag en weten zo wat het niveau van het kind is en zorgen ervoor dat ze hierop in kunnen spelen.
6. Begeleiden van interacties: De leidsters stimuleren de interactie bij het individuele kind, maar ook de onderlinge interacties tussen de kinderen. De leidsters stellen zoveel mogelijk open vragen, zodat de kinderen gestimuleerd worden om meer te vertellen.

Sociaal-emotioneel:

Spelen en de sociale ontwikkeling horen bij elkaar. Bij vrij spelen leren kinderen rekening houden met elkaar en voor zichzelf op te komen. Bij het vrij spelen buiten en in de groep is het ontspannen bezig zijn in een veilige omgeving heel belangrijk.

Kinderen krijgen bij het spelen vertrouwen in hun eigen kunnen en ze kunnen velerlei vaardigheden oefenen. Wanneer nodig worden zij door de leidsters geholpen bij het oplossen van conflicten, het vragen van hulp en het opkomen voor zichzelf. Bij de thema's worden spelhoeken en spelsituaties gecreëerd waarbij kinderen spelenderwijs leren hoe de echte wereld eruit ziet en de taal die nodig is gebruikt wordt. Kinderen worden begeleid hoe er gespeeld kan worden. Het ontwikkelingsniveau van het spelen wordt geobserveerd en daar wordt het aanbod op aangepast.

Taal en taalbegeleiding:

De leidsters stimuleren de taalontwikkeling door duidelijk Nederlands te spreken en door het taalgebruik aan te passen zodat het begrijpelijk is voor het kind. Er wordt gesproken in korte zinnen, voegen taal toe bij het spel van de kinderen en benoemen hun eigen handelingen en die van de kinderen. Iedere ochtend wordt in de peutergroep voorgelezen in de grote of de kleine kring. Voorlezen stimuleert de taalontwikkeling, de spel- en de denkontwikkeling van kinderen. Bij de thema's worden woordenlijsten van Puk en Ko gebruikt en aangevuld met specifieke woorden die in de activiteiten nadrukkelijk gebruikt worden. De leidsters stimuleren de kinderen om veel te vertellen en actief bezig te zijn met taal. Er worden iedere dag liedjes gezongen en versjes geleerd die bij het thema passen. Hier wordt (door de pedagogisch medewerkers) veel aandacht aan besteed. Aan VVE kinderen worden extra taalactiviteiten aangeboden. In een klein groepje of individueel worden (nieuwe) woorden aangeleerd vanuit de principe: oriënteren, demonstreren, verbreden en verdiepen.

Rekenen (/rekenprikkel):

De rekenontwikkeling wordt door de leidsters gestimuleerd door kinderen te betrekken bij inzichtelijke, ruimtelijke en rekenkundige activiteiten. Dit gebeurt door de dag te bespreken,

begrippen (voor, achter etc.) aan te leren en samen met de kinderen te tellen. Zo wordt bij de presentielijst samen met de kinderen geteld wie er allemaal zijn; is iedereen aanwezig of is er een kindje ziek? In de zandbak zijn verschillende formaten emmers, wat is groot en wat is klein, waar kan meer in en waar minder, wat is rond en wat is vierkant. Door dit soort spelvormen aan te bieden en deze ook te steeds te benoemen, wordt de rekenontwikkeling spelenderwijs gestimuleerd.

Motoriek:

De leidsters stimuleren de motorische ontwikkeling door de kinderen een ruim aanbod aan motorische vaardigheden te bieden. De fijne motoriek (zoals knippen, prikken, kralen rijgen etc.) komen wekelijks aan bod, bij de activiteiten in de groep. De grote motoriek komt dagelijks aan bod tijdens het buiten spelen of spelen in de speelzaal (rennen, klimmen, fietsen, dansen etc.). Minimaal één keer per week worden motorische activiteiten aangeboden vanuit de methodiek "beweegkriebels". Deze (motorische) activiteiten vinden plaats in de groepsruimte na het vrije spelmoment buiten of binnen.

Wennen:

Onder wenperiode wordt verstaan de eerste weken waarin het kind is geplaatst. De eerste ochtend komt de peuter een kwartiertje later. De ouder mag even blijven. Om deze eerste periode voor het kind zo goed mogelijk te laten verlopen, worden de bijzonderheden met de ouders besproken zoals zindelijkheid, de verzorging, het ritme en de gewoonten van het kind. Ook worden afspraken gemaakt over afscheid nemen. Wanneer de ouder weggaat wordt er samen met het kind gezwaaid. Houd het afscheid zo kort mogelijk, hoe moeilijk dat soms ook kan zijn. Zorg ook dat u op tijd bent met ophalen. Zeker in de beginperiode kan het voor een peuter beangstigend zijn, wanneer papa of mama er nog niet is, terwijl andere kinderen al worden opgehaald. In de eerste periode is de aandacht van de leidster gericht op het bieden van vertrouwen en ondersteuning aan het kind, zodat het zich veilig en vertrouwd voelt in de groep. Blijft het kind huilen, dan wordt de ouder gebeld om te overleggen. Indien nodig wordt een wenschema opgesteld. Op de website onder protocollen vindt u ons wenbeleid met aandachtspunten om het afscheid makkelijker te maken. Vanaf de tweede verjaardag kunnen kinderen van de dagopvang 's ochtends naar de peutergroep. Voordat ze definitief naar de peutergroep gaan, beginnen we met oefenen. Met de leidster gaan ze kijken in de peutergroep, wanneer ze het leuk vinden mogen ze alvast iets langer blijven om zo een stukje van de ochtend mee te maken, wanneer dit volgens de leidster/kind ratio kan. Ook spelen de kinderen die al bijna naar de peutergroep mogen buiten samen met de peutergroep, onder begeleiding van de eigen leidster.

Zieke kinderen:

Wanneer de peuter ziek is kan het niet naar de peutergroep komen. Als de peuter op de groep ziek wordt, worden de ouders/verzorgers gebeld om het kind op te halen.

Uitstapjes:

Soms worden er uitstapjes gemaakt met de peuters. Er zijn dan voldoende vrijwilligers of hulpouders aanwezig om de kinderen te begeleiden. Ouders dienen een verklaring te ondertekenen waarin zij akkoord gaan met het uitstapjes beleid.

Zindelijkheid:

Peuters die geen luiers dragen maken gebruik van het toilet. Vuile luiers worden verschoond door de leidsters. Wanneer de peuter thuis bezig is met zindelijkheid wordt de training voortgezet op de peutergroep. Wij vragen ouders om te zorgen voor reservekleding.

Verjaardagen:

De verjaardag van een peuter is een belangrijke gebeurtenis voor het kind en deze wordt dan ook uitbundig gevierd in de peutergroep. Het leukste is natuurlijk om te feesten op de dag dat het kind daadwerkelijk jarig is, maar dit is niet altijd mogelijk. Daarom wordt vooraf met de ouders overlegd wanneer de verjaardag wordt gevierd. De jarige krijgt een kroon, mag op de verjaardag stoel zitten en wordt toegezongen. Natuurlijk wil de jarige graag trakteren. Wij willen benadrukken dat de traktatie een kleinigheid moet zijn en bij voorkeur geen snoep! Denk aan rozijntjes, button, sticker, ballon, appel, kleurplaat, fruitspies etc. De jarige mag een cadeautje uitzoeken.

Mentorschap

Vaste gezichten en Mentorschap

Bij peutergroep UkkePuk werken we met drie vaste gezichten op de groep, die elkaar zoveel mogelijk vervangen bij ziekte, verlof en/of vakantie. Zo realiseren wij continuïteit in de groepen. Mocht het voorkomen dat er geen twee vaste PM'ers kunnen vervangen, zal er altijd één vast gezicht met een collega uit Thorn op de groep staan. Hierdoor wordt de emotionele veiligheid en stabiliteit van de kinderen gewaarborgd. Ieder kind krijgt bij plaatsing een mentor aangewezen. Zes weken voor de definitieve plaatsing worden ouders middels de plaatsingsmail geïnformeerd wie de mentor van hun kind wordt en wanneer ze kennis kunnen komen maken. In de eerste kennismaking zal de mentor ouders en kind rondleiden en informeren over de dagelijkse gang van zaken bij UkkePuk en wat het mentorschap inhoudt. De mentor is het aanspreekpunt voor ouders, zij voert de observaties en registraties uit en voert gesprekken met ouders. De observaties worden drie maanden na plaatsing, rond de derde verjaardag en rond de vierde verjaardag uitgevoerd door de mentor. Voor de derde en vierde verjaardag worden de ontwikkelingsgegevens met de ouders in een 10-minutengesprek besproken. Wanneer de ouder daar toestemming voor geeft, worden de gegevens overgedragen aan de leerkracht van de basisschool. Wanneer hier aanleiding voor is, doordat er zorgen zijn over de ontwikkeling van het kind, wordt een extra observatie en gesprek gepland door de mentor. Ook ouders kunnen een extra gesprek aanvragen.

VVE:

Vanuit de overheid worden in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid gelden beschikbaar gesteld voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. Doel hiervan is om kinderen al op jonge leeftijd zodanig te ondersteunen dat zij zonder achterstand op de basisschool kunnen starten. Het accent ligt op de taal-, sociaal-emotioneel-, cognitieve- en motorische ontwikkeling en krijgen in de VVE aanpak nadrukkelijk aandacht. Iedere gemeente maakt zelf een keuze welke partij deze VVE gaat uitvoeren. De gemeente Maasgouw vindt dat alle kinderen moeten kunnen profiteren van Voor- en Vroegschoolse Educatie. Daarom volgen wij een scholingstraject waaraan alle medewerkers van de kinderopvang deelnemen. Zo wordt ernaar gestreefd om een verantwoord peuterprogramma aan te bieden. Jaarlijks wordt een nieuw scholingsplan opgesteld en vindt bijscholing plaats, waar alle leidsters aan deelnemen om zo de kwaliteit te borgen voor de toekomst.

Wij benadrukken dat dit alles spelenderwijs gebeurt, volgens vier- of vijf wekelijkse thema's. De ouders worden geïnformeerd over de actuele thema's en krijgen tips over o.a. voorlezen en spelen met jonge kinderen. Kinderen die drie of vier dagdelen komen, worden extra gestimuleerd in hun ontwikkeling. In algemene zin, doordat de peuter vaker hetzelfde aanbod krijgt (leren door herhaling). Specifiek, doordat de peuter in een klein groepje of individueel extra aandacht krijgt van de leidster. Door de gemeente Maasgouw worden extra gelden beschikbaar gesteld voor zogenoemde doelgroepkinderen volgens onderstaande definities en waarvan de ouders geen tweeverdieners zijn.

- Kinderen waarvan de thuistaal anders dan Nederlands is
- Kinderen die extra zorg nodig hebben op basis van een door het consultatiebureau of peutergroep geconstateerde vertraagde taal- of spraakontwikkeling of vertraagde of verstoorde sociaal-emotionele ontwikkeling.

Deze peuters krijgen een VVE-indicatie, komen vier dagdelen en worden zo extra gestimuleerd in hun ontwikkeling.

Extra begeleiding VVE kinderen

Uit onderzoek blijkt dat diverse kinderen een ontwikkelingsachterstand hebben op het moment dat zij een peutergroep bezoeken. In veel gevallen blijken de kinderen deze achterstand nauwelijks in te kunnen lopen. Dit kan tot gevolg hebben dat ze later minder kansen hebben bij het kiezen van een vervolgopleiding en een baan. Door extra begeleiding biedt peutergroep UkkePuk de VVE kinderen een basis van waaruit een goede start voor verdere ontwikkeling wordt gegeven. Dit wordt geboden

door Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Binnen VVE peutergroep UkkePuk nemen alle kinderen deel aan het educatieve programma Puk en Ko, waarbij het leren van de Nederlandse taal centraal staat.

Het programma Puk en Ko sluit aan bij wat jonge kinderen leuk vinden en bij wat zij dagelijks meemaken. Thema's staan centraal in het programma op de peutergroep. Samen maken de kinderen allerlei dingen mee. Verder wordt er veel voorgelezen uit mooie prentenboeken. Zo leren de kinderen taal te begrijpen (luisteren) en te spreken. Ook worden er iedere dag liedjes gezongen en versjes geleerd die bij het thema passen. Hier wordt (door de pedagogisch medewerkers) veel aandacht aan besteed. Ze leren in de themahoek te spelen over het thema, hier wordt veel taal geoefend. Elke week leren kinderen weer nieuwe woordjes. Op die manier kunnen ze straks een goede start maken als ze naar het basisonderwijs gaan. Naast taal leren de kinderen ook omgangsvormen (hoe ga je met elkaar om in een groep) en leren ze luisteren naar andere volwassenen dan de ouders. Ook dit is een belangrijk onderdeel in de voorbereiding op de basisschool. Er is aandacht voor het kind in de groep, maar ook voor ieder kind apart. Onder deskundige leiding van de pedagogisch medewerkers doen de kinderen activiteiten waar ze van leren, maar vooral ook plezier aan beleven.

De VVE geïndiceerde kinderen worden iedere week op minimaal twee momenten extra begeleid. Tutor activiteiten waarbij een pedagogisch medewerker in een klein groepje de voorbereiding van groepsactiviteiten doet:

- Woorden uitleggen behorend bij thema en/of prentenboek.
- Prentenboeken extra uitleggen waarbij goed aangesloten wordt bij de betekenisverlening van de kinderen.
- Spelbegeleiding in de themahoek die voor het thema is ingericht.
- Dagelijks is er om 12.30 uur de gelegenheid voor een extra overlegmoment voor ouders van VVE-kinderen. Als ouders niet kunnen op dit tijdstip wordt een ander extra moment met deze ouder gepland.
- Kinderen krijgen een VVE-thuis-kistje mee. Hierin zitten materialen die in de groep ook gebruikt worden tijdens het thema. Zo weten ook de ouders waarmee het kind in de peutergroep bezig is en kunnen kinderen thuis met de ouders extra oefenen.

In een weekrooster is geregeld op welke momenten de VVE kinderen worden begeleid. Per week wordt de activiteit op een VVE lijst ingevuld. Per thema (iedere vier of vijf weken) wordt een werkplan/handelingsplan voor een individueel kind (planning speciale aandacht) opgesteld en na 2 maanden geëvalueerd met het team. Indien nodig wordt na deze evaluatie de begeleiding en de doelen voor het kind aangepast. De belangrijke gegevens uit de gesprekken met de ouders van de VVE kinderen worden genoteerd.

De leidsters zijn ook op andere momenten bewust bezig met de VVE kinderen:

- Extra gesprekjes bij spel, binnen en buiten.
- Taal koppelen aan de dagelijkse bezigheden en routines.

VVE kinderen worden extra begeleid en uitgenodigd om mee te spelen. Spelen is een leidende activiteit waarin gewerkt wordt aan de brede ontwikkeling. De thema's van Puk en Ko zijn leidraad voor de spelsituaties.

Gewijzigde situatie VVE-aanbod per 01-08-2020

- Per 01-08-2020 wordt vanuit Rijksafspraken het aanbod VVE voor doelgroepkinderen uitgebreid. Het wettelijke verplichte aanbod van voorschoolse educatie voor peuters met een VVE-indicatie gaat naar 960 uur in de periode van 2,5 tot 4 jaar. Dat betekent dat voor het VVE-peuteraanbod voor 40 weken op jaarbasis, de invulling per week van 16 uur over 4 dagdelen zal worden.

- Voor peuters die nu al gebruik maken van ons VVE-aanbod zal er niets veranderen. Nieuw aangemelde peuters met een VVE indicatie zullen gebruik gaan maken van het nieuwe aanbod van 16 uur per week.
- Vanaf 01-01-2021 zijn de openingstijden van de peutergroep aangepast naar de nieuwe situatie, een peuterochtend duurt dan 4 uur van 8.30 tot 12.30 uur.

Extra inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coaches VVE

Vanaf 1 januari 2022 worden de pedagogisch beleidsmedewerker/coaches ook ingezet voor ontwikkeling en implementatie van het VVE-beleid en coaching van pedagogisch medewerkers in de VVE. Het aantal uren is wettelijk bepaald op 10 uur per doelgroep peuter (peildatum 1 januari).

De extra uren voor de pedagogisch beleidsmedewerker/coaches m.b.t. VVE worden op de volgende wijze ingezet:

Pedagogisch coach:

- intervisiebijeenkomsten/momenten (tijdens teamvergadering)
- individuele coaching en team coaching (tijdens teamvergadering of locatie overleg)
- opstellen jaarlijks VVE-doel
- ondersteuning bij ontwikkeling kind-plannen en groepsplannen
- kind-observaties op de groep
- ondersteunen bij uitwerking VVE-thema's

Pedagogisch beleidsmedewerker:

- updaten VVE-onderdeel pedagogisch beleidsplan
- ontwikkeling nieuw / nieuwe onderdelen pedagogisch beleid VVE
- ontwikkeling hulpmiddelen voor de VVE-teams
- volgen wet- en regelgeving
- samenwerking in de doorgaande lijn, zowel met betrekking tot de toeleiding als de overdracht naar het primair onderwijs
- beheer en/of actualisatie van het Kindvolgssysteem
- evaluatie pedagogisch beleid VVE

Zorgstructuur middels KIJK

Wij vinden het belangrijk te zorgen voor een goede overgang naar het basisonderwijs en voor een goede aansluiting met voorzieningen zoals het consultatiebureau. Daarom worden alle kinderen in de peutergroep gevolgd met het observatie- en registratiesysteem KIJK. KIJK is opgebouwd vanuit ontwikkelingslijnen en mijlpalen. De leidsters zijn geschoold in het observeren en registreren van KIJK. De ontwikkeling van de peuters worden op de peutergroep geobserveerd en geregistreerd, rond de derde- en voor de vierde verjaardag. Peuters met een VVE-indicatie worden ieder half jaar geobserveerd. Als blijkt dat er zorgen zijn over de ontwikkeling van de peuter, zal de leidster in eerste instantie haar bevindingen bespreken met de ouders. Daarnaast kan zij de bevindingen bespreken met de leidinggevende. Vervolgens zal gezamenlijk een plan van aanpak worden opgesteld, uitgevoerd en geëvalueerd. Als dit plan niet het beoogde doel heeft bereikt, kan na overleg met de leidinggevende een externe deskundige worden ingeschakeld. Ook met de verpleegkundige van het consultatiebureau is regelmatig contact. Wanneer de ouders hiervoor toestemming geven kan zij ook worden betrokken bij het plan van aanpak. Dit beleid wordt vanuit de gemeente Maasgouw gestimuleerd, zo is er een nauwe samenwerking ontstaan tussen het kinderdagverblijf, basisschool en consultatiebureau en ontstaat een doorgaande lijn van de ontwikkeling van het kind. Voordat de peuter naar de basisschool gaat worden de ontwikkelingsgegevens met de ouders in een 10 minutengesprek besproken. Wanneer de ouder daar toestemming voor geeft, worden de gegevens overgedragen aan de leerkracht van de basisschool. Er wordt regelmatig overleg gevoerd met de leerkrachten van groep 1 en 2 van basisschool St. Medardus.

Ouderbetrokkenheid en contact:

Bij het brengen en halen van de kinderen kunnen ouders de leidsters aanspreken om informatie door te geven. Voor een uitgebreid gesprek is het op zo'n moment vaak te druk. Wanneer ouders behoefte hebben aan een gesprek met de mentor over hun kind, dan kunnen zij altijd een afspraak maken. Na een wenperiode van ± 3 maanden waarin het kind de peutergroep bezoekt vindt er een wengesprek plaats. Tijdens het wengesprek wordt er aandacht besteed aan het welbevinden van het kind en de ouders, het observatiesysteem KIJK wordt uitgelegd en de ontwikkeling van het kind wordt besproken. Voor de derde verjaardag en voor de peuter naar de basisschool gaat worden de ontwikkelingsgegevens met de ouders in een 10 minutengesprek besproken. Zijn er vragen naar aanleiding van de bevindingen van de pedagogisch medewerker, dan kunnen ouders die altijd in een vervolgesprek bespreken. Ouders van VVE kinderen krijgen extra uitleg, bijvoorbeeld als er een taalprobleem is. Met deze ouders worden ook extra oudergesprekken ingepland na iedere observatie. Ook ouders van kinderen waar zorgen over zijn wordt door de mentor extra oudergesprekken ingepland.

Protocol Signaleren Zorgkinderen:

Door training en ervaring kan de leidster problemen en afwijkend gedrag van jonge kinderen en peuters signaleren. Tijdens één van de pedagogische besprekingen wordt jaarlijks een studie /cursusavond over dit onderwerp ingepland. Soms, door verschillende redenen, gaat de ontwikkeling van het kind niet goed. De ontwikkeling kan door omgevingsfactoren, karakter of (medische) afwijking een achterstand oplopen. Kinderen kunnen dit op verschillende manieren laten zien. Kenmerken kunnen zijn: gesloten, afwerend, lusteloos, ontevreden, gespannen, onzeker of onevenwichtig gedrag. Een kind dat zich prettig en op zijn gemak voelt is open, nieuwsgierig, levenslustig, tevreden, ontspannen, vol zelfvertrouwen en evenwichtig. Het observeren van het welbevinden en betrokkenheid van het kind kan een goed instrument zijn om het functioneren van het kind op de dagopvang of in de peutergroep beter en prettiger te laten verlopen. Na observeren en het verzamelen van signalen worden de ouders hierover ingelicht. In een observatie wordt een helder en duidelijk beeld beschreven van het kind. Bij ons hebben alle beroepskrachten een VVE-cursus gevolgd. Vanuit deze cursus hebben ze geleerd alert te zijn op de ontwikkeling van de kinderen. De observaties gebeuren in de groep middels het KIJK-observatiesysteem. Ook hiervoor

hebben de leidsters een scholing gevolgd. De observaties worden met alle leidsters besproken en vastgelegd in het KIIJK-rapport van het kind. Zo wordt de ontwikkeling en vooruitgang van ieder kind afzonderlijk vastgelegd en gevolgd. Jaarlijks worden de beroepskrachten bijgeschoold voor het VVE-programma en hoe ze moeten werken met het KIIJK-observatiesysteem. Deze scholing gebeurt samen met andere kinderdagverblijven, zodat ervaringen uitgewisseld kunnen worden met collega's. Op deze manier blijven ze op de hoogte van alle nieuwe ontwikkelingen en leren ze van elkaars ervaringen.

De mentor van het kind informeert de ouders over de ontwikkeling van hun kind, na iedere observatie/registratie. Wanneer er opvallende dingen zijn, worden deze vooraf in het team besproken. De leidinggevende kijkt dan ook mee en samen wordt besproken wat voor actie wordt ondernomen. Wij hebben veel contact met het consultatiebureau, wanneer wij een achterstand bemerken, verwijzen wij ouders door naar het consultatiebureau. Zij kunnen ouders dan verder begeleiden of deskundige hulp inschakelen. Wij hebben regelmatig een gesprek met ons vaste contactpersoon van het consultatiebureau. Ook de logopediste van het consultatiebureau komt dan mee. Zij bespreken de kinderen met de pedagogisch medewerkers. Ouders geven hier vooraf toestemming voor. Door deze goede samenwerking blijven de lijnen kort en hebben wij direct contact als er een ontwikkelingsachterstand wordt geconstateerd bij een kind. Zo kan er direct professionele hulp worden geregeld indien nodig, dit gaat dan via het consultatiebureau die directe contacten heeft via de GGD. Wij spreken vervolgens een terugkoppelingsgesprek af, zodat wij op de hoogte blijven hoe de professionele hulp verloopt en hoe wij dit terugzien in de groep. De verantwoordelijkheid ligt bij de leidsters en de leidinggevende.

De leidsters maken zich zorgen over een kind

- Waarover maak je je zorgen?
- Het kind observeren en observaties vastleggen
- Zorgen delen en bespreken met collega's tijdens kind bespreking
- Observaties in een gesprek voorzichtig voorleggen aan de ouders

Handeling leidster/leidinggevende

- Contact houden met ouders/toestemming vragen voor overleg met contactpersoon consultatiebureau
- Inschakelen deskundigen: contactpersoon consultatiebureau, eventueel bespreken in ZAT (zorg advies team).
- Ontwikkelingen en contacten vastleggen in rapportage
- Opstellen plan van aanpak/stappenplan
- Bespreken met IB-er van basisonderwijs, eventueel observatie van IB-er (met toestemming ouders)

Plan van aanpak

- Observaties en informatie vastleggen
- Verzamelen gegevens over probleem/zorg
- Overleggen met ouders
- Benaderen deskundigen betreffende voortgang/oplossing: wijkverpleegkundige
- Eventuele mogelijkheid doorverwijzing aangeven (PSW, integrale vroeghulp, MKD)
- Mogelijkheid extra begeleiding vanuit psw op onze locatie

Nazorg

- Specifieke informatie vroegtijdig doorgeven in overdracht naar basisonderwijs
- Ook zorgdocumentatie aan ouders meegeven
- Bespreken bij "warme overdracht" basisschool

- Bij informatievraag zorginstelling: informatie doorgeven , zorgdocumentatie en observatieformulier
- Terugkoppelingsgesprek over het verloop van de professionele hulp
- Mogelijkheid bij wachtlijst dat het kind eventueel langer op de peutergroep kan blijven

Knooppunten 0-4 jaar

Wij willen uw kind zo goed mogelijk opvangen en begeleiden. Ieder kind ontwikkelt zich op een andere manier. Soms heeft een kind (tijdelijk) meer ondersteuning nodig. Hiervoor werken we samen met partners zoals de Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau), CJG, onderwijs, logopedie, fysiotherapie en/of andere therapeuten.

Als uw kind meer ondersteuning nodig heeft, bespreken we dat met u. We kijken eerst wat we zelf, samen met u, extra kunnen doen. Het kan nodig zijn dat we samen met andere organisaties de hulpvraag van uw kind bespreken. Dit noemen we het Knooppuntoverleg 0-4 jaar. We bespreken vooraf met u als we het Knooppunt willen inzetten; dit doen we enkel met toestemming van u. Het uitgangspunt bij het knooppuntoverleg is dat ouders zelf ook deelnemen aan het overleg.

Drie uursregeling

Peutergroep UkkePuk is 4,5 uur per dag geopend, er werken altijd twee leidsters van 8.30 uur tot 12.30 uur. Er wordt geen gebruik gemaakt van de drie uursregeling. Het gehele drie uurs beleid staat omschreven in het pedagogisch beleidsplan kinderopvang Thornerkwartier.

Tot slot

Stichting Kinderopvang Thornerkwartier hanteert voor de VVE- Peutergroep UkkePuk dit handelingsplan. Dit plan wordt ten minste twee keer per jaar (in maart en oktober) besproken en geëvalueerd met alle pedagogisch medewerkers en het MT-team (beleidsmedewerkers/coaches, directrice en administratief medewerker) en indien nodig aangepast. Als er wijzigingen doorgevoerd worden in het plan zorgt de beleidsmedewerker hiervoor, daarna wordt het opnieuw gelezen en beoordeeld door de pedagogisch medewerkers, het gehele MT-team en de oudercommissie. De laatste evaluatie en aanpassingen zijn in juli 2024 gedaan en geaccordeerd op 29-08-2024. Verder worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als beschreven in het pedagogisch beleidsplan Stichting kinderopvang Thornerkwartier.

VVE WERKPLAN PEUTERGROEP UKKEPUK:

Dit werkplan is het Pedagogisch beleidsplan wat voorschoolse educatie betreft (art. 4a basisvoorwaarden voorschoolse educatie) en is tot stand gekomen in samenwerking met BCO onderwijsadvies.

Inhoudsopgave:

1. Pedagogisch beleid
2. Het aanbod
  - 2.1 VVE begeleiding
  - 2.2 Spelen, sociale ontwikkeling en spelbegeleiding
  - 2.3 Taal en taalbegeleiding
  - 2.4 Motoriek en begeleiding
  - 2.5 Rekenprikkel
3. Organisatie
  - 3.1 Groepsindeling
  - 3.2 Intake
  - 3.3 Wennen
  - 3.4 Brengen en halen
  - 3.5 Dagindeling
4. Zorgstructuur
5. Ouderbetrokkenheid

Bijlages:

- Themaplanning
- Weekrooster met extra VVE momenten
- VVE activiteitenoverzicht
- Formulier planning speciale aandacht VVE kinderen
- Gespreksformulier intake met uitleg voor VVE

1. Pedagogisch beleid

Dit is uitgewerkt in het handelingsplan van Peutergroep UkkePuk.

2. Het Aanbod

De peutergroep biedt een speciaal peuterprogramma en richt zich op alle kinderen van twee tot vier jaar en is daarmee een algemeen toegankelijke voorziening voor Wesseme en omliggende dorpen. Alle leidsters zijn gekwalificeerd op minimaal spw-3 niveau en VVE-bekwaam. Er zijn altijd twee vaste leidsters aanwezig, soms ondersteund door een stagiaire. Eén van de inhoudelijk kwalitatieve aspecten van de peutergroep, is de voorbereiding van kinderen op de basisschool. Kinderen leren er sociale vaardigheden, cognitieve vaardigheden en motorische vaardigheden. Als een kind naar de basisschool gaat, wordt verondersteld dat kinderen deze vaardigheden beheersen. Zo willen wij het kind in een situatie brengen waarin zijn of haar mogelijkheden optimaal tot ontplooiing komen. De peuter leert er veel nieuwe dingen, zoals het delen van speelgoed met meerdere kinderen. Hij ontdekt hoe leuk het is om samen met andere kinderen te spelen. Er wordt voorgelezen, liedjes gezongen en een gesprekje met de peuters gevoerd aan de hand van een thema. Dit is goed voor zowel de sociale als de taalontwikkeling. Om de motorische ontwikkeling te stimuleren biedt de peutergroep bewegingsvormen aan het kind aan en wordt er aandacht geschonken aan de oog- hand coördinatie door bijv. de oudere peuters te laten knippen en prikken. Door knutselmateriaal en fantasiespellen aan te bieden wordt de creativiteit gestimuleerd.

Wij bieden dit aan de hand van het peuterprogramma “Puk en Ko”, dit programma bevat een (thematisch) activiteitenaanbod dat gericht is op de taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling en motorische ontwikkeling. Doordat het activiteitenaanbod bij ieder thema alle ontwikkelingsgebieden bevat, kan een peuter zich in op zijn eigen wijze ontwikkelen. Hij doet ervaringen op buiten de gezinssfeer en leert om te gaan met nieuwe situaties. Alle leidsters zijn gekwalificeerd op minimaal spw-3 niveau, VVE-bekwaam en volgen jaarlijks de nascholing. Er zijn altijd twee vaste leidsters aanwezig, soms ondersteund door een stagiaire. Voor de peutergroep geldt een minimale afname van 2 dagdelen per week. Wanneer de peuter drie wordt, kan er, indien er plek is, een derde dagdeel bijkomen. Wij bieden deze mogelijkheid omdat door intensief overleg en ervaringsuitwisseling met de basisschool naar voren komt dat kleuters die drie of vier dagdelen naar de peutergroep zijn geweest zich makkelijker aanpassen omdat ze al bekend zijn met methodisch werken. Voor de driejarige peuter wordt een aangepast verrijgingsprogramma geboden. Er wordt o.a. aandacht besteed aan begrippen, fijne motoriek en de basiskleuren. De werkjes en spelletjes zijn moeilijker. Er wordt veel gewerkt met praatplaten, verf, schaarmpjes en prikpenningen, gezelschapsspellen, zoals memory, lotto of huisje boompje beestje. Door met de oudere peuters iets extra's te doen krijgen de leidsters de kans om deze peuters beter voor te bereiden op de overgang naar de basisschool.

Kinderen met een VVE-indicatie komen vier dagdelen (16 uur per week). In de peutergroep wordt gewerkt met thema's uit de taalontwikkeling methode Puk en Ko. Een thema wordt eerst schriftelijk uitgewerkt, voordat ermee begonnen wordt. Het leesmateriaal wordt aan het thema aangepast zodat nieuwe woorden aan bod komen, evenals de aankleding van het lokaal. Natuurlijk speelt de pop Puk een centrale rol bij de thema's. Een thema duurt ongeveer vier tot vijf weken, waarna een aantal “rustdagen” zijn, d.w.z. een week zonder thema. Deze dagen kan spontaan een thema ontstaan, bijvoorbeeld door in te gaan op belevenissen van een peuter, zoals geboorte, ziekte, de weersomstandigheden. Natuurlijk wordt verder aandacht besteed aan thema's als Sinterklaas, Kerst en Carnaval. Voorbeelden van thema's uit Puk en Ko zijn:

- Welkom Puk
- Knuffels
- Hatsjoe
- Hoera een baby
- Wat heb jij aan vandaag?
- Dit ben ik!
- Regen
- Eet smakelijk!
- Reuzen en kabouters
- Oef, wat warm

In de verschillende activiteiten uit het programma wordt gewerkt aan taalvaardigheid, beginnend rekenen, sociaal communicatieve vaardigheden en motorische ontwikkeling. Sommige activiteiten zijn groepsgericht, andere worden in kleine groepjes van drie of vier kinderen aangeboden. De pedagogisch medewerkers hebben oog voor de individuele ontwikkeling van iedere peuter en spelen hier met het aanbieden van het programma op in, zodat er een duidelijk beeld is van de ontwikkeling van ieder kind. Om ook de ouders te betrekken bij de verschillende thema's krijgen zij informatie over het thema, de woorden en boekjes die worden gebruikt en tips over voorlezen en spelen met jonge kinderen.

2.1 VVE begeleiding

Voor- en vroegschoolse educatie is een aanbod gericht op peuters en kleuters met (een risico op) achterstanden. Dit kunnen taalachterstanden zijn en ook achterstanden in de bredere ontwikkeling zoals sociaal-emotionele ontwikkeling, omdat kinderen opgroeien in een andere taalomgeving en/of een omgeving waar weinig of geen begeleiding is. Deze kinderen worden ook wel doelgroepkinderen genoemd. Het consultatiebureau (JGZ) geeft voor deze peuters een zogenaamde VVE-indicatie af.

Taal is een enorm belangrijke factor in de ontwikkeling van een kind, zeker in de leeftijd van 2 tot 7 jaar. Daarom is een VVE-aanbod nodig waarbij op gestructureerde wijze een intensief taalaanbod wordt geboden en daarnaast extra aandacht is voor rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Met name in de peuterperiode wordt het aanbod thematisch vormgegeven met veel aandacht voor spelend leren. Bij het thematisch werken aan de ontwikkelingsgebieden is ouderbetrokkenheid van cruciaal belang.

Peuterprogramma

Het peuterprogramma is een thematisch aanbod voor alle kinderen vanaf 2 jaar. Peuters kunnen per week twee dagdelen van 3 uur een aanbod volgen in de peutergroepen van de kinderopvang. Het peuteraanbod voor kinderen vanaf 2 jaar met een VVE-indicatie is hetzelfde thematisch aanbod als voor de reguliere peuters. Echter het aanbod voor kinderen met een VVE-indicatie is uitgebreid in tijd: meer uren (16 uur per week) en meer specifieke begeleiding tijdens het aanbod in de peutergroep. Veel kwaliteitseisen zijn wettelijke geregeld en zijn terug te vinden in de Wet kinderopvang. Denk aan groepsgrootte, huisvestingseisen en pedagogisch werkplan. Daarnaast kan de gemeente bepaalde keuzes maken en extra eisen stellen in het beleid en subsidieregeling peuterprogramma en VVE. Enkele belangrijke punten voor de gemeente Maasgouw zijn:

- Het doelgericht werken aan resultaten, ook wel resultaatafspraken genoemd.
- De doorgaande pedagogische- en educatieve lijn voor- en vroegschool continuëren.
- De afspraken voor de warme overdracht van voor- naar vroegschool.

Verder heeft de gemeente met de kinderopvangorganisaties afspraken gemaakt over:

- Het gebruik van de observatie- en registratiemethodiek KIJK!
- De opleidingseisen van de pedagogisch medewerkers (VE-bekwaam en taalvaardigheid 3F).
Voor het bieden van een hoge kwaliteit van het aanbod van VVE en peuterprogramma is het noodzakelijk dat alle pedagogisch medewerkers goed geschoold zijn.

De gemeente gaat alleen een subsidierelatie aan met kinderopvangorganisaties die aan deze kwaliteitseisen voldoen. De kwaliteitseisen betreffen zowel VVE als het peuterprogramma. Om aan deze kwaliteitseisen te voldoen volgen wij een scholingstraject waaraan alle medewerkers van de kinderopvang meedoen. Dit scholingsplan wordt jaarlijks samengesteld en afgestemd met BCO onderwijsadvies, die zorgt voor de scholing. Zo wordt ernaar gestreefd om een verantwoord peuterprogramma aan te bieden. Daarnaast vindt vier keer per jaar, onder begeleiding van BCO onderwijsadvies een overleg plaats tussen de leerkrachten van de kleutergroepen en de leidinggevende van de kinderopvang om het VVE programma en de doorgaande leerlijn op verantwoorde wijze te implementeren en te borgen voor de toekomst.

Extra inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coaches VVE

Vanaf januari 2022 worden de pedagogisch beleidsmedewerker/coaches ook ingezet voor ontwikkeling en implementatie van het VVE-beleid en coaching van pedagogisch medewerkers in de VVE. Het aantal uren is wettelijk bepaald op 10 uur per doelgroep peuter (peildatum 1 januari).

De extra uren voor de pedagogisch beleidsmedewerker/coaches m.b.t. VVE worden op de volgende wijze ingezet:

Pedagogisch coach:

- intervisiebijeenkomsten/momenten (tijdens teamvergadering)
- individuele coaching en team coaching (tijdens teamvergadering of locatie overleg)
- opstellen jaarlijks VVE-doel
- ondersteuning bij ontwikkeling kind-plannen en groepsplannen
- kind-observaties op de groep
- ondersteunen bij uitwerking VVE-thema's

Pedagogisch beleidsmedewerker:

- updaten VVE-onderdeel pedagogisch beleidsplan
- ontwikkeling nieuw / nieuwe onderdelen pedagogisch beleid VVE
- ontwikkeling hulpmiddelen voor de VVE-teams
- volgen wet- en regelgeving
- samenwerking in de doorgaande lijn, zowel met betrekking tot de toeleiding als de overdracht naar het primair onderwijs
- beheer en/of actualisatie van het kind volgsysteem

Extra begeleiding VVE kinderen

Uit onderzoek blijkt dat diverse kinderen een ontwikkelingsachterstand hebben op het moment dat zij een peutergroep bezoeken. In veel gevallen blijken de kinderen deze achterstand nauwelijks in te kunnen lopen. Dit kan tot gevolg hebben dat ze later minder kansen hebben bij het kiezen van een vervolgopleiding en een baan. Door extra begeleiding biedt peutergroep UkkePuk de VVE kinderen een basis van waaruit een goede start voor verdere ontwikkeling wordt gegeven. Dit wordt geboden door Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).

Binnen VVE peutergroep UkkePuk nemen alle kinderen deel aan het educatieve programma Puk en Ko, waarbij het leren van de Nederlandse taal centraal staat. Het programma Puk en Ko sluit aan bij wat jonge kinderen leuk vinden en bij wat zij dagelijks meemaken. Thema's staan centraal in het programma op de peutergroep. Samen maken de kinderen allerlei dingen mee. Verder wordt er veel voorgelezen uit mooie prentenboeken. Zo leren de kinderen taal te begrijpen (luisteren) en te spreken. Ze leren in de themahoek te spelen over het thema, hier wordt veel taal geoefend. Elke week leren kinderen weer nieuwe woordjes. Op die manier kunnen ze straks een goede start maken als ze naar het basisonderwijs gaan. Naast taal leren de kinderen ook omgangsvormen (hoe ga je met elkaar om in een groep) en leren ze luisteren naar andere volwassenen dan de ouders. Ook dit is een belangrijk onderdeel in de voorbereiding op de basisschool. Er is aandacht voor het kind in de groep, maar ook voor ieder kind apart. Onder deskundige leiding van de pedagogisch medewerkers doen de kinderen activiteiten waar ze van leren maar vooral ook plezier aan beleven.

De VVE geïndiceerde kinderen worden iedere week op minimaal vier momenten extra begeleid. Tutor activiteiten waarbij een pedagogisch medewerker in een klein groepje de voorbereiding van groepsactiviteiten doet:

- Woorden uitleggen behorend bij thema en/of prentenboek.
- Prentenboeken extra uitleggen waarbij goed aangesloten wordt bij de betekenisverlening van de kinderen.
- Spelbegeleiding in de themahoek die voor het thema is ingericht.

In een weekrooster is geregeld op welke momenten de VVE kinderen worden begeleid. Per week wordt de activiteit op een VVE lijst ingevuld (planning speciale aandacht VVE-kinderen). Per thema (iedere vier tot vijf weken) wordt een werkplan/handelingsplan voor een individueel kind (planning speciale aandacht VVE-kinderen) opgesteld en na 2 maanden geëvalueerd door alle leidsters van de peutergroep. Indien nodig wordt na deze evaluatie de begeleiding en de doelen voor het kind aangepast. De belangrijke gegevens uit de gesprekken met de ouders van de VVE kinderen worden genoteerd. De pedagogisch medewerkers zijn ook op andere momenten bewust bezig met de VVE kinderen:

- Extra gesprekjes bij spel, binnen en buiten.
- Taal koppelen aan de dagelijkse bezigheden en routines.

VVE kinderen worden extra begeleid en uitgenodigd om mee te spelen. Spelen is een leidende activiteit waarin gewerkt wordt aan de brede ontwikkeling. De thema's van Puk en Ko zijn leidraad voor de spelsituaties. Wij benadrukken dat dit alles spelenderwijs gebeurt, volgens vier- of vijf wekelijkse thema's. De ouders worden geïnformeerd over de actuele thema's en krijgen tips over o.a. voorlezen en spelen met jonge kinderen. Kinderen die vier dagdelen komen, worden extra gestimuleerd in hun ontwikkeling. In algemene zin, doordat de peuter vaker hetzelfde aanbod krijgt (leren door herhaling). Specifiek, doordat de peuter in een klein groepje of individueel extra aandacht krijgt van de leidster.

2.2 Het stimuleren van de ontwikkeling

De pedagogisch medewerkers gebruiken de zes interactievaardigheden om de ontwikkeling van de kinderen te stimuleren.

1. Sensitieve responsiviteit: De leidsters bieden gedurende de dag emotionele steun aan de kinderen, dit doen ze bijvoorbeeld door de emotie(s) van de kinderen te benoemen of om troost te bieden als ze verdrietig zijn.
2. Respect voor de autonomie: De leidsters geven de kinderen de gelegenheid en ruimte om bijvoorbeeld tijdens het spel of een activiteit hun eigen inbreng in te geven.
3. Structureren en grenzen stellen: De kinderen krijgen structuur aangeboden d.m.v. de dagelijks terugkerende vaste dag momenten. De leidsters geven heldere regels aan, zodat alle kinderen weten wat ze wel en niet mogen.
4. Praten en uitleggen: De leidsters vertellen wat er van het kind verwacht wordt en vertellen kinderen wat ze doen en zien in de groep.
5. Ontwikkelingsstimulering: De leidsters observeren de kinderen gedurende de dag en weten zo wat het niveau van het kind is en zorgen ervoor dat ze hierop in kunnen spelen.
6. Begeleiden van interacties: De leidsters stimuleren de interactie bij het individuele kind, maar ook de onderlinge interactie tussen de kinderen. De leidsters stellen zoveel mogelijk open vragen, zodat de kinderen gestimuleerd worden om meer te vertellen.

2.3 Sociaal-emotioneel

Spelen en de sociale ontwikkeling horen bij elkaar. Bij vrij spelen leren kinderen rekening houden met elkaar en voor zichzelf op te komen. Bij het vrij spelen buiten en in de groep is het ontspannen bezig zijn in een veilige omgeving heel belangrijk. Kinderen krijgen bij het spelen vertrouwen in hun eigen kunnen en ze kunnen velerlei vaardigheden oefenen. Wanneer nodig worden zij door de leidsters geholpen bij het oplossen van conflicten, het vragen van hulp en het opkomen voor zichzelf. Bij de thema's worden spelhoeken en spelsituaties gecreëerd waarbij kinderen spelenderwijs leren hoe de echte wereld eruit ziet en de taal die nodig is gebruikt word. Kinderen worden begeleid hoe er gespeeld kan worden. Het ontwikkelingsniveau van het spelen wordt geobserveerd en daar wordt het aanbod op aangepast.

2.4 Taal en taalbegeleiding

De leidsters stimuleren de taalontwikkeling door duidelijk Nederlands te spreken en door het taalgebruik aan te passen zodat het begrijpelijk is voor het kind. Er wordt gesproken in korte zinnen, voegen taal toe bij het spel van de kinderen en benoemen hun eigen handelingen en die van de kinderen. Iedere ochtend wordt in de peutergroep voorgelezen in de grote of de kleine kring. Voorlezen stimuleert de taalontwikkeling, de spel- en de denkontwikkeling van kinderen. Bij de thema's worden woordenlijsten van Puk en Ko gebruikt en aangevuld met specifieke woorden die in

de activiteiten nadrukkelijk gebruikt worden. De leidsters stimuleren de kinderen om veel te vertellen en actief bezig te zijn met taal. Aan VVE kinderen worden extra taalactiviteiten aangeboden. In een klein groepje of individueel worden (nieuwe) woorden aangeleerd vanuit de principe: oriënteren, demonstreren, verbreden en verdiepen.

2.5 Rekenen (/rekenprikkel)

De rekenontwikkeling wordt door de leidsters gestimuleerd door kinderen te betrekken bij inzichtelijke, ruimtelijke en rekenkundige activiteiten. Dit gebeurt door de dag te bespreken, begrippen (voor, achter etc.) aan te leren en samen met de kinderen te tellen. Zo wordt bij de presentielijst samen met de kinderen geteld wie er allemaal zijn; Is iedereen aanwezig of is er een kindje ziek? In de zandbak zijn verschillende formaten emmers, wat is groot en wat is klein, waar kan meer in en waar minder, wat is rond en wat is vierkant. Door dit soort spelvormen aan te bieden en deze ook te steeds te benoemen, wordt de rekenontwikkeling spelenderwijs gestimuleerd.

2.6 Motoriek

De leidsters stimuleren de motorische ontwikkeling door de kinderen een ruim aanbod aan motorische vaardigheden te bieden. De fijne motoriek (zoals knippen, prikken, kralen rijgen etc.) komen wekelijks aan bod, bij de activiteiten in de groep. De grote motoriek komt dagelijks aan bod tijdens het buiten spelen of spelen in de speelzaal (rennen, klimmen, fietsen, dansen etc.). Minimaal een keer per week worden motorische activiteiten aangeboden vanuit de methodiek “beweegkriebels”. Deze (motorische) activiteiten vinden plaats in de groepsruimte na het vrije spelmoment buiten of binnen.

3. Organisatie

Peutergroep UkkePuk bestaat uit 1 peutergroep van maximaal 16 peuters. Er zijn drie vaste pedagogisch medewerkers, die ook elkaar vervangen bij ziekte, verlof en/of vakantie. Zo realiseren wij continuïteit in de groepen. Mocht het voorkomen dat er geen twee vaste PM'ers kunnen vervangen, zal er altijd één vast gezicht met een collega uit Thorn op de groep staan. Hierdoor wordt de emotionele veiligheid en stabiliteit van de kinderen gewaarborgd. De pedagogisch medewerkers worden ondersteund door een leidinggevende en soms door een stagiaire. Verder hebben zij cursussen gevolgd op het gebied van VVE, waardoor zij VVE-bekwaam zijn. Jaarlijks worden zij bijgeschoold.

3.1 Groepsindeling

Gedurende de schoolweken is peutergroep UkkePuk geopend voor peuters van 2 en 3 jaar. Er zitten maximaal 16 kinderen in de peutergroep. In de peutergroep wordt een programma geboden, dat aansluit bij de leeftijd en de kinderen. De openingstijden zijn

Maandag	8.30 – 12.30
Dinsdag	8.30 – 12.30
Woensdag	8.30 – 12.30
Donderdag	8.30 – 12.30

Peuters met een VVE indicatie:

Deze peuters komen 16 uur (= 4 ochtenden) naar de peutergroep om deel te nemen aan het peuterprogramma.

3.2 Intake

Tijdens de intake wordt in een gesprek met de ouders besproken hoe het peuterprogramma Puk en Ko werkt, op welke wijze dit programma zal worden aangeboden en hoe de ouders hierbij zullen worden betrokken. Ook wordt besproken of er bijzondere omstandigheden zijn, bijvoorbeeld in het gezin. Bij de ouders van VVE kinderen wordt besproken dat er wekelijks een extra moment is voor hen, waar zij met vragen kunnen komen en wij hen op de hoogte brengen van de ontwikkeling van hun kind. Ouders kunnen dan met vragen komen en krijgen tips om thuis met hun peuter te doen. Verder wordt het Kijk observatiesysteem en de overdracht naar de basisschool besproken.

3.3 Wennen

Onder wenperiode wordt verstaan de eerste weken waarin het kind is geplaatst. De eerste ochtend komt de peuter een kwartiertje later. De ouder mag even blijven. Om deze eerste periode voor het kind zo goed mogelijk te laten verlopen, worden de bijzonderheden met de ouders besproken zoals zindelijkheid, de verzorging, het ritme en de gewoonten van het kind. Ook worden afspraken gemaakt over afscheid nemen. Wanneer de ouder weggaat wordt er samen met het kind gezwaaid. Houd het afscheid zo kort mogelijk, hoe moeilijk dat soms ook kan zijn. Zorg ook dat u op tijd bent met ophalen. Zeker in de beginperiode kan het voor een peuter beangstigend zijn, wanneer papa of mama er nog niet is, terwijl andere kinderen al worden opgehaald. In de eerste periode is de aandacht van de leidster gericht op het bieden van vertrouwen en ondersteuning aan het kind, zodat het zich veilig en vertrouwd voelt in de groep. Blijft het kind huilen, dan wordt de ouder gebeld om te overleggen. Indien nodig wordt een wenschema opgesteld.

3.4 Brengen en halen

Om 8.30 uur worden de kinderen gebracht. Om zo snel mogelijk met het programma te beginnen, proberen we het afscheid zo kort mogelijk te houden. Ouders hebben natuurlijk de gelegenheid bijzonderheden door te geven. Na de afsluiting met een liedje, worden de kinderen om 12.30 uur opgehaald. Er kan even kort met de leidsters gesproken worden. Voor een uitgebreid gesprek is het op zo'n moment vaak te druk. Wanneer ouders behoefte hebben aan een gesprek met de leidsters/mentor over hun kind, dan kunnen zij natuurlijk altijd een afspraak met hen maken.

3.5 Dagindeling

Vaste dag momenten:

8.30 uur	De peuters worden gebracht. Voor de peuters ligt er speelgoed klaar. Vrij spel.
9.00 uur	In de kring wordt de dag begonnen met het goedemorgen liedje, aansluitend de presentielijst, tellen van de kinderen en de dagindeling wordt besproken. Gevolgd door een kringgesprek over het thema. Als afsluiting van de kring gaan we dansen, het liedje waarop gedanst wordt sluit aan bij het thema.
9.15 uur	Vrij spel en knutselactiviteit (in een kleine groep) m.b.t. thema. (+ extra begeleiding voor VVE kinderen)
10.30 uur	Samen opruimen a.d.h.v. het opruimliedje. De kinderen verzamelen zich voor de grote spiegel en we zingen het liedje: "Dit zijn mijn wangetjes". Toiletbezoek en handen wassen.
10.45 uur	Iedereen gaat aan tafel zitten om samen fruit en eventueel een cracker of rozijntjes te eten en sap te drinken. Daarna zingen we liedjes en wordt er voorgelezen m.b.t. het thema. Dit half uurtje is tevens een moment van rust voor de peuters.
11.15 uur	Als het weer het even toelaat gaan de peuters buiten spelen. De kinderen kunnen op de omheinde plaats naar hartenlust fietsen, ravotten of in de

	zandbak spelen. Wanneer we niet naar buiten kunnen, wordt er een motorische activiteit in de groepsruimte aangeboden.
±11.30 uur	Extra begeleiding voor VVE kinderen.
12.15 uur	In de kring wordt er een boekje voorgelezen en het afscheidsliedje wordt gezongen.
12.30 uur	De kinderen worden opgehaald.

Dagritmekaarten:

De dagindeling wordt besproken met de kinderen via foto's die ophangen aan de muur. De foto's zijn herkenbaar voor de peuters, zo staat er de verjaardagstoel op, de zandbak, de kapstok, de bekers, etc. Elke ochtend in de kring mag een peuter aan de hand van de dagritmekaarten vertellen wat we die dag gaan doen. De dagritmekaarten hangen goed zichtbaar in de groep. Bij peuters die moeite hebben om te wennen kunnen de dagritmekaarten gedurende de ochtend herhaald worden.

4. Zorgstructuur middels KIJK:

Wij vinden het belangrijk te zorgen voor een goede overgang naar het basisonderwijs en voor een goede aansluiting met voorzieningen zoals het consultatiebureau. Daarom worden alle kinderen in de peutergroep gevolgd met het observatie- en registratiesysteem KIJK. KIJK is opgebouwd vanuit ontwikkelingslijnen en mijlpalen. De pedagogisch medewerkers zijn geschoold in het observeren en registreren van KIJK. De ontwikkeling van de kinderen met een VVE-indicatie worden 3 maanden na plaatsing en daarop volgend ieder half jaar geobserveerd en geregistreerd. Zo kunnen de pedagogisch medewerkers de ontwikkeling van die kinderen nauwlettend in de gaten houden en het activiteiten aanbod en de begeleiding aanpassen, indien dit uit de observatie nodig blijkt te zijn. Daarnaast volgen de pedagogisch medewerkers de kinderen met een VVE-indicatie bij ieder thema hoe de ontwikkeling vordert en waar zij de komende periode met de kinderen aan moeten werken. Voor de derde verjaardag en voor de peuter naar de basisschool gaat worden de ontwikkelingsgegevens met de ouders in een 10 minutengesprek besproken. Als blijkt dat er zorgen zijn over de ontwikkeling van de peuter, zal de leidster in eerste instantie haar bevindingen bespreken met de ouders. Daarnaast kan zij de bevindingen bespreken met de leidinggevende. Vervolgens zal gezamenlijk een plan van aanpak worden opgesteld, uitgevoerd en geëvalueerd. Als dit plan niet het beoogde doel heeft bereikt, kan na overleg met de leidinggevende een externe deskundige worden ingeschakeld. Ook met de verpleegkundige van het consultatiebureau is regelmatig contact. Wanneer de ouders hiervoor toestemming geven kan zij ook worden betrokken bij het plan van aanpak. Dit beleid wordt vanuit de gemeente Maasgouw gestimuleerd, zo is er een nauwe samenwerking ontstaan tussen het kinderdagverblijf, basisschool en consultatiebureau en ontstaat een doorgaande lijn van de ontwikkeling van het kind. Voordat de peuter naar de basisschool gaat worden de ontwikkelingsgegevens met de ouders in een 10 minutengesprek besproken. Wanneer de ouder daar toestemming voor geeft, worden de gegevens overgedragen aan de leerkracht van de basisschool. Er wordt regelmatig overleg gevoerd met de leerkrachten van groep 1 en 2 van basisschool St. Medardus.

Overdracht basisschool

Wij vinden het belangrijk dat er een goede overgang vanuit de peutergroep naar de basisschool is. Dit wordt gerealiseerd door kinderen die bijna 4 jaar worden 1 of 2 keer te laten oefenen op de basisschool. De leerkrachten van de basisschool komen ook soms bij ons op de peutergroep op bezoek, zodat ze al kennis kunnen maken met de kinderen die bijna 4 jaar worden. Een aantal basisthema's worden samen met de basisschool uitgevoerd (zoals sinterklaas, kerst, carnaval herfst etc.). Jaarlijks worden 3 á 4 activiteiten (zoals een poppenkast of de eindmusical) samen met groep 1 georganiseerd, dit wordt vooraf met elkaar besproken welke thema's dit zijn. De ontwikkelingsgegevens worden door de mentor met de ouders in een 10-minuten gesprek besproken. Vervolgens worden de ontwikkelingsgegevens warm en koud overgedragen aan de leerkracht van groep 1. De ontwikkelingsgegevens van de kinderen met een VVE-indicatie worden

minimaal een half jaar voordat het kind 4 jaar wordt besproken met de leerkracht en Ib'er van de basisschool. Indien wenselijk komt de ib-er van school in de groep observeren, ouders worden hierover vooraf geïnformeerd.

5. Ouderbetrokkenheid en contact:

Bij het brengen en halen van de kinderen kunnen ouders de leidsters aanspreken om informatie door te geven. Voor een uitgebreid gesprek is het op zo'n moment vaak te druk. Wanneer ouders er behoefte aan hebben een gesprek met de leidsters te hebben over hun kind, dan kunnen zij natuurlijk altijd een afspraak met hen maken. Rond de derde verjaardag en voor de vierde verjaardag worden de ontwikkelingsgegevens met de ouders in een 10 minutengesprek besproken.

Zijn er vragen naar aanleiding van de bevindingen van de pedagogisch medewerker, dan kunnen ouders die altijd in een vervolgesprek bespreken. Zijn er door de pedagogisch medewerker belangrijke ontwikkelingsgegevens naar aanleiding van de observatie naar voren gekomen dan wordt dit middels een (10 minuten) gesprek met de ouders besproken. Wanneer er vragen naar aanleiding van de bevindingen van de pedagogisch medewerker, dan worden die besproken. Ouders van VVE kinderen krijgen extra uitleg tijdens het intake gesprek. Wanneer er een taalprobleem is, wordt gekeken op welke manier dit kan worden opgelost, bijvoorbeeld door inschakeling van een vrijwilliger van vluchtelingenhulp.

Bij peutergroep Ukkepekuk worden alle ouders op de hoogte gebracht van het thema dat op dat moment aangeboden wordt d.m.v. een infobrief. In deze infobrief staat beschreven welke activiteiten, themawoorden, liedjes/versjes etc. de kinderen aangeboden krijgen bij de peutergroep. Hierin staan ook altijd tips voor de ouders om thuis activiteiten te doen met hun kind die aansluiten bij het thema. Afhankelijk van het thema worden ouders betrokken bij een thema afsluiting. Een thema afsluiting kan bijvoorbeeld een herfstwandeling zijn, waarbij ouders samen met hun kind, andere ouders, andere kinderen en de pedagogisch medewerkers thematische activiteiten uitvoeren. Ook bij andere activiteiten als een wandeling, een bezoek aan de kinderboerderij of het ouderencentrum, worden ouders uitgenodigd om mee te komen helpen. Zo worden zij direct betrokken bij de activiteiten op de groep en het stimuleren van de ontwikkeling van hun kind. De ouders van kinderen met een VVE-indicatie krijgen bij ieder thema één week een VVE-thuis-kistje mee naar huis. In zo'n VVE-thuis-kistje zit een boek, een puzzel, een spel, tips voor ouders, afgestemd op de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Hierdoor kunnen de ouders thuis met hun kind dezelfde (thematische) activiteiten uitvoeren als in de peutergroep. Wekelijks is er op een vast tijdstip een kwartier ingepland voor de ouders van de VVE kinderen. Dan wordt uitleg aan de ouders gegeven over het VVE-thuis-kistje en is er ruimte om de ervaringen en vorderingen uit te wisselen.

Bijlage:

- 1. Themaplanning**
- 2. Weekrooster met extra VVE momenten**
- 3. VVE Activiteitenoverzicht**
- 4. Formulier planning speciale aandacht VVE kinderen**
- 5. Gespreksformulier intake met uitleg voor VVE**

1. Themaplanning:

Week t/m :

Week t/m :

Week t/m :

Week t/m :

Week t/m :

Week t/m :

Week t/m :

Week t/m :

Week t/m :

2. Weekrooster met extra VVE momenten

Maandag 8.30 – 12.30 Extra VVE moment om .....

Dinsdag 8.30 – 12.30 Extra VVE moment om .....

Woensdag 8.30 – 12.30 Extra VVE moment om.....

Donderdag 8.30 – 12.30 Extra VVE moment om .....

3. VVE activiteitenoverzicht:

(kopiëren uit themaboek)

4. Planning speciale aandacht VVE Kinderen

Naam:

Thema:

Datum (Periode):

	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5	Week 6
Woordkaartjes	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Dagritmekaarten	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Kringgesprek	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Speelmoment	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Rollenspel	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Boekje	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Puzzel	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Tekenen/kleuren	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	0000 0	00000
Knutselmoment	0000	0000	0000	0000	0000	00000

Doel: (o.a. woorden aanbod)

Evaluatie: (Bijv. welke woorden/zinnen beheerst)

Oudercontacten:

Overige:

5. Gespreksformulier intake met uitleg VVE en KIJK:

- Adres e-mailadres en alle telefoonnummers noteren
- Vragen naar bijzonderheden peuter.
- Uitleg taalontwikkelingsmethode Puk en KO .....thema's
- Uitleg ochtendprogramma
- Uitleg VVE
- Uitleg extra overlegmoment voor ouders VVE geïndiceerde peuter op woensdag
- Uitleg KIJK registratie en overdracht naar basisschool
- Doorgeven wat meegegeven moet worden: fruit, luiers, luierdoekjes en evt. reservekleding

Ontwerpschema voor de Thema's:

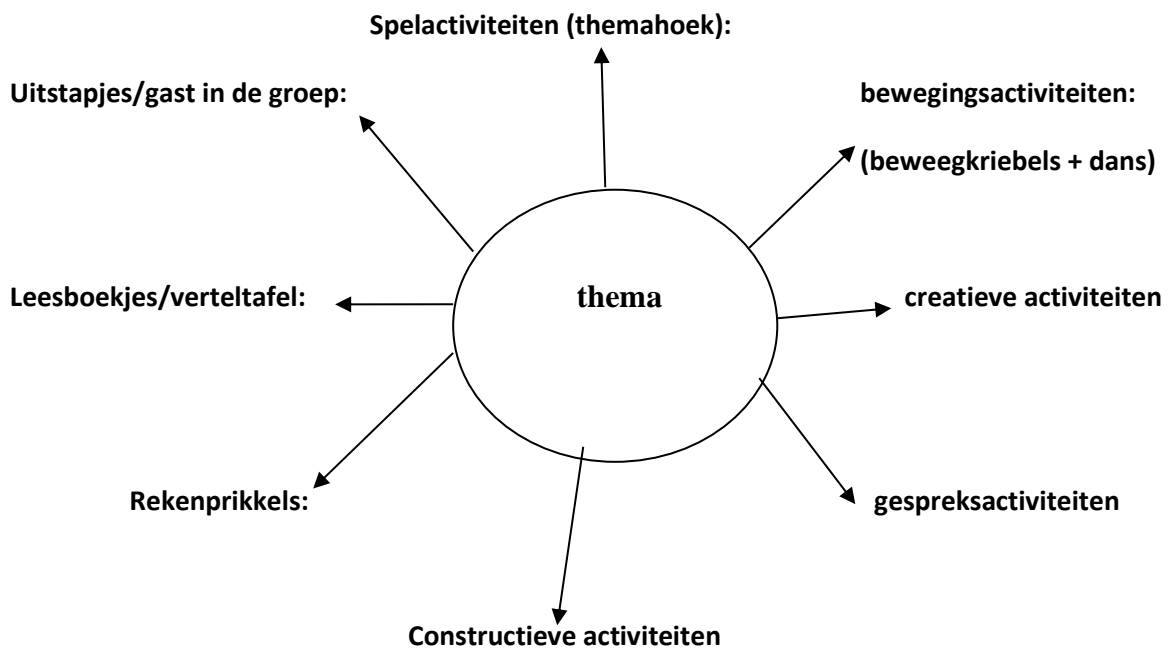
Periode:

Sub thema's:

Brede vaardigheden:

Specifieke doelen:

Betekenis voor kinderen:

Belangrijkste nieuwe woorden:

Startactiviteit:

Eindafsluiting: